

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (Casinói közgyűlési határnap; a szerencsétlen vakok ügyében; zsidó hazánkfiai polgárosítása; nemzeti nyelvünk haladása Arva vármegyében; nyelvünk és nemzetiségünk ügye; borsod-, abauj- és tornamegyei közgyűlési határozatok; bajai hírek; agarasztársaság; igazítás; 's a t.) Anglia (Wellington hg. szójátékhoz is ért; elegy; 's a t.) Franciaország (Darmés pöre megkezdett; elegy; 's a t.) Törökország. Aegyptus. Schweiz. Külföldi elegyhír. Gabonaár. Pénzkelet. Dunavizállás.

Magyarország és Erdély.

A pesti nemzeti Casinó-egyesület, alkotó-szabályai értelméhez képest, f. évi június 6-án közgyűlést tart, melyre a t. cz. tagok megjelenni kéretnek.

(A szerencsétlen vakok ügyében.) A pünkösztvasárnapi „Pál” című nagy oratorium, mely a vakok intézete fölsegülésére a nemzeti színházban mintegy 500 hangművész és műkedvelő szíves részesülésével menend véghez, kik közt a vak növendékek közül egyik ugyan e célra készített előbeszédet fog szavalni, miután a növendékek apost. királyunk ő fels. névünnepeére készült, 's más két népdalt leendnek előadni szerencsések. Az Oratorium előadásában magánynekléssel lényegesebb részt veendő Uffer és Neubauer k. asz., Korb és Hirsch urak, az egészen igazgatóját pedig Erkel nemzeti színházi karmester vállalta el. Hogy ez alkalommal a belépti jegyek ára valamivel drágább fog lenni a közönséges színházi árnál, azt, ki a jövedelemnek célját és az ily nagyszerű hangversenyek tetemes költségeit tekinti, azon igen csekély ár-nagyobbítást helyesleni fogja. Az Oratorium textusa az előbeszédrel 's két dallal együtt a pénztárnál leend kapható.

(A zsidók polgárosítása ügyében.) Hasznos é vagy káros a hazára 's különösen az adózó rendre nézve a zsidók polgárosítása? nagy, és sok avatottabbtúl vitatott kérdés, mi már arra is adott merényt némelyeknek, hogy Gömör megye, mely még eddig egyedül gátlá bekebelezetésüket, előhaladás ellenének nyilvánított általok. Hogy polgárosítás csak olly polgárra nézve üdvös, ki polgári méltósággal bír, az kétséghozható igazság; mert miveletlen embernek az emancipatio — kés a gyermek kezében — de az is igaz, hogy nem emancipált ember soha sem bir szellemi erővel a polgári méltóságnak, ha csak alacsony fokára is, fölemelkedni; azonban, ha a zsidókat tekintve arra várunk, hogy ők általában mind mivelt, előítéletlen, babonátlan, particularismustól ment 's minden nemzetet 's hitosztályt szeretettel ölelő nép legyenek, mielőtt polgári joggal ajándokoztatnának: ugy ők honunkban polgári jogot alkalmassátt majd csak akkor fognának kapni, midőn véleményünk szerint várt messiásuk elérkezendik; — de igaztalanság 's következetlenség is volna, azért hogy ők nem mind általában mivelték, megtagadni tőlük a polgári jogot. Mert kérdem: hányadik, ki most nemcsak polgár, hanem ugyszólván kiskirály a hazában, hányadik nemes érdemi meg e tekintetben a szabadságot, mellyel bír, hányadik képes azt jól használni? sőt midőn hajdani dicső fejedelmink a vérviharok századiban kiváltságokat osztogattak, volt e tekintet arra: vajjon az adományozott lesz e alkalmas a szabadság élvezésére, holott az ököljeg korában többnyire csak állati erő érdemelt 's nyert szabadságot, így hozván azt akkor magukkal a körülmények; azt nem is említvén, hogy az igen kevésnek szolgált ösztönül az ahoz olly igen méltó 's illő polgári méltóság' sajátítására, sőt ellenkezőleg pulya elkoresosulásra nyitott tágas utat. — Vádolják a zsidókat, hogy szokott kenyerek és egyedüli mesterségek a család, — igaz, jóllehet nem általában, — de nem ok őket átok alá vetni, mert mellyik ember az, még a legszentebbet sem véve ki, kiből kisértet ne volna embertársa megcsalására, ha jó alkalma fordul arra? hisz mindennapi tapasztaláson épült régi mondás, hogy egyik ember a másikkal farkasa, — némi kis család nélkül a legtisztább kereskedő sem él, még talán a Herrnhuter és Quakker sem, 's nines e keresztyén kereskedő, ki tetemesebben csal, mint a zsidó? — Mondják, hogy főleg a szegény földnépre nézve veszedelmes a családba ollyannyira avatott zsidóság. Igaz, mert csaló ott van, hol van kit csalni; bizonyítja ezt az, hogy honunkban 's más országokban is, ott szereti magát a zsidó leginkább megfészkelni, hol vagy igen együgyű a nép, vagy visszalkodó, minő a közbirtokosság 's nemesség, mert azok közt a zavarosban könnyebben halászgathat. Ezért lakik több zsidó a falukon 's kis városokon, mint a mivelt 's népes városokban, honnan vagy el szeretnek vonulni, vagy ha kevés számosabban települnek meg, elhagyják bigottsági szertartásikat 's kimivelődnének, mint Pesten 's Dunántúl általában. Innen van, hogy a durva Törökországban, és Orosz- Lengyel- Magyarországon, hol a szabadsággal sokszor nem egészen élnitűdő köznemesség számosabb, több zsidó lakik, mint a miveltőbb nyugoti országokban. Ragadjuk ki hát kezeikből e 'bűn' eszközt, 's minthogy alkalom teszi a' tolvajt, tiltsuk el az alkalomtól őket, de hogyan? miveljük ki a pórt annyira, hogy neki legyen legalább ötven szeme, midőn a zsidónak száz van. Van e okunk sajnálni a pórt, ha szeme szőrit kiszedik is? holott a zsidó, ki évenként tíz husz pengő forintot tartozik fizetni tanítatásáért, még is nevelteti fiát, még pedig életrevaló emberré, tanítatván min-denke előtté azokra, mik a földi polgárnak szükségének, számvetésre 's ügyességre, habár koldulásával keresni is meg a tanítatás' díját, 's tanítóit jól fizető mindig talál ügyes tanítót; ellenben a pór kevesbet tartozván adni gyermeke' oktatójának, mint barma öregek, még is elhanyagolja annak tanítását, de ha kész volna is e lélekben járó kötelességét teljesíteni, mind hiában, mert az éhenhalástul alig megmentő tanítói fizetésre csak kontárok akadnak, kik egyéb nem lehetnek, 's ha egy két jeles akad, az is elkedvetlenül. Míg hát az ügyes calculista, 's a' vevő pór nyakába roított árjegyzék (conto) rendin nyargalva végig szaladó zsidót: nűcz meg nűcz tizen nűcz, — tizen nűcz meg nűcz huszonnűcz, és így kend nekem tartozik egy forint nedven nűcz krral, — minthogy számvetést, nem tanult 's gyorsasághoz nem szokott, tátott szájjal, szemmeresztve kísérő pór: ugy van szomszéd! ráhagyással ugy fizeti, mint amannak tetszik 's otthon veres kukoricán bor mellett órákig vegeti ki: mennyit

fizetett 's észreveszi a csalást, de már későn, 's mig a' csak szántóföldjegrőngyeihez ragaszkodó pór, ismeretlen levén a kezelt portékákkal, nyulszört vesz, selyem, gyapjú, pamut helyébe, addig nines egészen okunk kárhozvátatni a zsidót. — Mondják, hogy nines nagyobb nádaly a haszonbérli izraelitánál; — igaz, de örökös kérdés marad a megfajtásra: ő e nagyobb nyúzó 's vérszopó? midőn esőületkor 's magányos egyezkedéseknél jobbadán neki van elsőse a keresztyének mellözésével, mert többet ígér 's vagy minden erőszakkal kiszija, mit megígért, vagy banquerottizál 's megszökik, — ő e mondom nagyobb nyúzó 's vérszopó, vagy talán egy—egy más valaki? II. Andráskirályunk idejében is kérdés: kik voltak erőszakos zsarlók: az izraeliták és zsidók é, vagy azok, kik nekik még a bányákat is kezeikre játszották? — Mondják továbbá, hogy a haszonbérli zsidók közt is kivált a bor-s husárosak leggonoszabbak — ez is igaz, de itt is megfajtásra méltó kérdés marad: kit érdekel a vád? azt é, ki hamis fonttal 's itczével mér, vagy a helység' előljáróit 's város' biráit, kik ámbár kötelességükben áll főnálló törvények szerint a mértékekre szigorún fölviyázni 's a törvénytelen csalót 4:1405 büntettetni, még is újak közt elnézik e' hamisságot, mert a csap-s hússzék-vizsgálatakor kövér ürü 's bárány czimerek szállnak az asztalra, vagy az érdemes tanács gőzös fölvel oszlik el Iczig uramtul. — Mondják végre, hogy nem érdemes a zsidóknak mindenütt honunkban szabad lakhatási jogot adni, mert, miattok, kivált hol ők a borárosak, sok jut koldusbotra. — Hát a lőszer-csinátót húzzuk é bakó' bárdja alá a fegyverért, mellyel a rabló gyilkol? ne igya meg mindenét a nemes ur 's a szegény pór, így nem lesz oka átkozni a zsidót; különben pedig kinél a torok kemenczéje ég, keresztyén boráros mellett is eldözsölgeti javait. — De talán póri előítéletből származik azon vélemény is, hogy a zsidó nem igazán él, mert olly sok példa van rá, hogy hirtelen meggazdagodik, az nem férhetvén a tudatlan fejébe, hogy meg lehessen gazdagodni, pénztalálás, lopás vagy csalás nélkül, — pedig gondoljuk meg a zsidók' sanyarú életét, szorgalmát 's mértékletességét, egy kis darab száraz kenyér 's pár vöröshagyma hetekig tartó eledele a szegény rongy- 's borszedőnek, ágya szárazföld, mig a magyar gazdag reggeli, pálinkás butykos nélkül szántóföldére sem megy, holott ő sem üz sanyarúbb munkát; 's ha ezt meggondoljuk, esudálhatjuk é, ha azon rongyszédőből, először gyapjúkereskedő, később ezek ura lesz, imez pedig a' holnappal nem törődvén örökké a' szegénység gúnyájába öltözik. Igaz ugyan, hogy ha a zsidóknak olly miveletlenségük mellett mindenütt szabad lenne is hazánkban lakniok 's földbirtokba jutniok, ők azért magok földet mivelni soha sem fognának, mert a' tehetősök mindig találandnak pénzökért elég napszámot 's földesurainkint kényelmesen pipázva nézendik munkásaikat; az olly kis tehetőségű pedig, ki csupán akkora földbirtoknak lehet ura, mellyből csupán ugy élhet, ha maga miveli, inkább mintsem maga fogná meg az eke' szarvát, nemesebb 's kamatozóbb foglalatosságnak tartandja tovább is a' fanyelű bicskák, lőbörök 's a t. kezelését, mint már megszokottat. Mitévők legyünk hát? ha őket ugy polgárosítjuk, hogy az ország akármelly szegletében lakhassanak 's jószágot bírhasanak: ugy félo, hogy Andráskora ismét visszajövend hazánk kárára. Polgárosítsuk tehát őket ugy, mint dicső emlékü 2dik József császár polgárosítá a' beszállított francz, német 's lothringeni telepitvényeket. A mivelt zsidók, mint már teljes polgári szabadságra érdemesek, mint hasznos kereskedők lakjanak mindenütt, a' miveletlenség pedig szinte polgári szabadsággal telepíttessenek le hazánk miveletlen tájkaira, millyenek nem ritkák, hisz ha a' belgák képesek voltak a' tengernek parancsolni, miért ne tudnák a' magyarországi zsidók szükségtül reá hajtva alföldi mocsárinkat kiszárítani 's hasznos földde varázsolni? Régi fejedelmink is egész néposztályokat, a' kúnokat 's jászokat mindig egy bizonyos földhöz kötve 's nem amaz elsőbb módon polgárosították. Mi különködésüket 's keresztyénektől elzártságukat illeti, melly vallásos bigottságból még olly igen sajátjok, annak elhagyatására mindent lehetne 's van is jogunk várni magyarországi mőzeseiktől Bloch Móricztul 's Bauer Marcussohn Hermántól, kivált ha hazánk nagyai a' velök vallásuk megtarthatása mellett lehető összeházasodásra is kedvező törvényt hoznának, mi nélkül hogy valaha hazánkkal tökéletes összeolvadásuk lehetne, nem képzelhetem. Illy föltételek mellett 's körülmények közt olly eleven eszű, életre termett néposztálytul, mint a' zsidó, melly eddigi csalásait kivéve (mik, minthogy azokra ugyszólván kényszerítve volt, menthetők) olly sok jó tulajdonsággal bír; istene 's vallása iránt buzgó, annak törvényit szorosan megtartó, a' Jehovah nevének ajkára még ha törvényesen kívántatik is, fölvenni irtozó, szüléit tisztelve szerető, papja iránt engedelmes 's azt félelemmel tisztelő, annak színe előtti ünnepélyes eskütől borzadó, béketűrő, nyomort kiálló, józan, mértékletes és takarékos, ön szegényeit nyomorgani nem engedő, minden jót várni merek 's reménylem, hogy szintolly hasznos néposztály leend idővel honunkban, mint a' kun v. jász nemzet és sváb-faj. Siessünk tehát őket polgártársinkul fölvenni, hisz hazánk tartós virágzásául 's leendő nagyra-emelkedéséül épen az kezeskedik, ha mi minden, velünk nyelvre 's nemzeti közérdekre egygyé forradni minden nép 's hitelekezettel, mint hajdan a' római birodalomban, egyenlő joggal ajándékozandunk meg. Ez uton lett nagygyá 's virágzóvá minden hajdani 's új ország, melly dicsősége non plus ultráját elérte. Édes János, imolai reform. lelkesz Gömör megyében.

(Nyelvünk ügye) „Nemzetisedünk! haladunk!” sok illy örvendős hír szállong 's közöltetik a' hirlapokban. Ennek eszközlője a' haza hőbuzgalmu osztálya: a' nemesség! 's csekély, számu polgárság — nem pedig ennek nagyobb része; 's míg azok összekapcsolt felei a' nemzetisedés, haladás és közboldogság előmozdítására fáradoznak; ezeknél a' szellem' különsege, azoknál egység hiánya uralkodik, emelsoje a' haladás iránti közönbösségnek, 's a' nemzetisedésről szó sincs. Csak utazzuk be szabad kir. városinkat, ismerkedjünk meg polgárral közelebről, és sok helyen — közel 12 sz. k. városban — a' magyarosodni nem akarásnak gyászos képét tapasztaljuk. A' honunkkal egészen ismeretlen utas, ha e' városok' egyikébe tér, nem tudja, hogy magyar földön létezik, mert a' polgárság' ismeretű bélyege — az uralkodó nyelv —, többnyire idegen, 's a' honi vagy egészen számízve van, vagy csak mellékeltek. „Minden nemzet saját anyai nyelvét szereti, ez, mivel fő törekvése — azon esetben is ha talán megbukott, iga alatt szenved 's neve elhomályosult: nyelvét! mint egyetlen megtartható ereklyéjét — ha csak titkon is — fentartani igyekszik.” Jelen állítás igazságát gondolom senki sem czáfolandja, főleg nem idegen — ajku polgáraink, kik — igen balul — hozzá szorosban kapcsolják, 's félretevén a' honszeretetet, őseik emlékének (azok nyelvét, 's szokását megtartván) áldoznak, és így honunk 's magok iránt igazságtalanok. Annak megmutatására, hogy honunk iránt igazságtalanok, félrelebbentem egy kissé a' multak redőnyét 's ő k pirulni fognak. Őseink vérével szerzett 's megtartott hazánkba több nemzetek, 's főleg nyugatról, kényelmesen költöztek, és a' magyar alkotmány jótékony védelme alatt sokkal nagyobb szabadságban 's boldogságban éltek, mint anyaföldükön, azt onnét következtetni, mert ha honunkban szabadok, 's boldogok levének, nem hagyják vala el azt, — 's ha viszont ezt — t. i. a' szabadságot — itt nem lelik, hazájokba térnek. És e' haza rokonkeblű egyedei, a' lak-adásért, ápolásért, önkényes gazdagításért, védelmezésért, mi hála-köszönetet nyertek? mi hajlandóságot vettek észre az anyahon 's magok iránt idegenek keblében? — fájdalommal kell megvallani, hogy ezek nagy része: külön nyelvét, szokását, szellemét megtartá, nem lett 's nem is akart magyarrá lenni. Ezek utódai idegen-ajku polgáraink! nem elnyomott egyedei e' honnak, hanem s z a b a d o k! kiket szült! ápol! polgárainak fölke! 's azon jogokkal ruháza, mint bármelyik honi társunkat — szóval: a n y j o k! — nem kívánván tőlük egyebet, mint hogy velünk egyesüljenek, velünk egy nemzetet képezzenek. Oh, képzelhetni e' nagyobb megbecsülést? midőn egy törzsközség nemzet, honában lakó idegeneknek szabadságot, baráti kezdetnyújt 's velök egyesülni ohajt! — 's idegen polgáraink nagy része — ősei (?) nyomdokit követvén — e' hon, 's nemzete iránt hálátlan — kívánatát eddig megtagadá. Ugyanis a' mig az idegen polgárság' nagyobb része ugy folytatja életét, mint ha nem is tartoznék hozzánk, a' magyar nemes igényeire nem hajol, szellemi jólléte előmozdítására külön, saját szerű módon működik, idegen színészeket tart, 's még azon kis áldozatot is rösteli, hogy gyermekeit honi nyelvre oktassa, a' hon' dolgait nem tudja, a' vármegyei 's országgyűlési végzéseket tökéletesen nem ismeri, nem érti, mert magyarul nem tud — többnyire bal véleményt táplál a' nemesség, 's a' nemzet iránt. Hogy magok iránt igazságtalanok, könnyű megfejteni: a' tág világlág hátán, magyar földön kívül hazájuk nincs, ha tehát e' hon' boldogságára nem törekvesznek, önmagukkal ellenkeznek, és saját boldogságuk előmenetét gátolják. Hogy nem törnek e' hon boldogságára: mutatja az egység hiánya — mint már feljebb említém — 's az anyanyelv gyűlölete; pedig egység a' boldogságra törekvés fő megkívántósága, az anyai nyelv a' nemzet legfőbb sajátja, mert ha ez fenáll, az elenyészéstől nem retteg, 's így mi e' kettővel nem bírván, önállóságunk biztossága veszélyeztetve van, 's haladásunk akadályoztatik. Föl tehát idegenajku polgártársak! föl a' bal hiedelem mámorából a' hon' tiszta oltára elé, hol honunknak annyi diéső egyede áll; foglaljátok el — ezek soraiban — régen kész helyeiteket, hogy a' magas szellem e' szavakkal zenghesse át honunkat: „B o l d o g h a z a, h o l a z e g y e s s é g ' s b a r á t s á g f o g n a k t á r s k e z e t t! — Vetélkedjünk ezután is, igen, de nem ellenkező czélból indulva 's ellenkezőre törve, nem gyűlölségszülte érzésektől elragadtan: hanem szeretetből a' házfáság kitüntetésiben, melly egyczélra, a' közjóra vezet, 's mivel egy polgáriságot képezünk, egy rendithetlen alkotmány! egy szép hon! egyedei vagyunk: szeressük azt! — legyünk egyek! — legyünk magyarok! 's egyesülve cselekedjünk mindent, mit a' józan okosság, a' haza boldogsága kíván! műveljük a' szép magyar nyelvet, mert hisz ez mindnyájunk anyanyelve, hogy végre örömmel mondhassuk: közelg az idő, midőn nemzeti nyelvünk a' tökélyt megközelítő nyelvek sorában iktatottan arany korát ünnepli! nagy fáradsággal megnemesített, megdiszített vad gyomtól megtisztított virágai minden honi ajkain diszselgenek, 's a' tudományok minden nemében tündöklendének, 's így más nemzetek — (kik fölöttünk állnak) — szellemi, tudományi műveltség haladását nemcsak megközelíteni, hanem azokkal versenyezni elég erősek lennének. Burián Imre.

(Magyarodási mozgalmak Árvában.) A' magas Tátrahegyek közt is találtatnak, édes anyáskodó hazánknak hű gyermekei, kik honunk közjára buzgó ügykezett munkálkodnak azon, hogy a' népkiművelés, oktatás, nemzetiség által okosabb, jobb, művelt és erényesb; a' mellett pedig sokkal boldogabb, 's az édes hazának és ön magoknak hasznosabbak lehessenek. Illyenek az árvai ev. esperességi iskolák tanítói, kik hogy súlyos hivataljoknak czélirányosan megfelelhessenek 's lélekisméretjük' nagyobb nyugalmat szerezvén az emberiségnél nagyobb érdemet nyerjenek, 's ezt áldozatképen a' haza oltárára tehessek. 1837 sept. 15kei Alsókubiny m. városban a' helybeli ev. iskolatanítónál önművelődésük 's ez által a' népoktatás mód czélszerűbb eszközlésére egy nevelő társaságot állítottak. 'S nem hasznos következés nélkül, mivel ezen dicséretre méltó intézet, midőn több egyházi és világi a' közjó és

nép művelésére munkálkodó pártfogó által, részint könyvekkel, részint pénzzel támogatott; isztebnyi ev. lelkész Matuska György elnöksége alatt 12. gyűlést tartván, nagyszerű előmenetelt eszközölni igyekezék. F. évi febr. 23án Alsókubinyban tartott gyűlésen, midőn a' nevelési tárgyrul tanácskozások után a' jegyzőkönyv felolvasatott, ns Medzihradzky Lajos lestinei ev. iskolatanító ur a' nevelő társaságnak előadta: miképen már ideje és szükségse volna, édes hazánk nyelvét az 1840: 6. tezik a' Pesten tartott ev. gen. convent kívánatánál 's alkotmányunk szelleménél fogva az iskolákba rendszeren behozni és tanítani; előadta azt is, milly szükséges és hasznos a' nevelő intézetnek is magyar nyelvünkben magát gyakorolni, egyszersmind kívánata, hogy a' jegyzőkönyv, kör-és más levelezések nem tót, de magyar nyelven vitessenek: melly előadás, noha nagy és hosszú vitára nyújtott alkalmat, utóljára mégis elfogadtatott. Mivel pedig az elnök bizonyos okok miatt lemondott, nehogy a' megürülés illy sz. czélú ns intézetre káros befolyásu legyen, új elnökválasztása mar. 3kára Lestibe t. Medzihradzky urhoz határozatott. Melly napon 's helyen, a' társaság majd minden tagjai öszszegyűlvén az üres elnöki székre Zmeskal Elek tábla-és szolgabíró urat, mint a' nép-kiművelés 's magyarosítás érdemes nagy előmozdítóját közkívánással elnöknek választották, ki a' küldöttség meghívása következtiben a' gyűlésben megjelenvén rövid magyar beszéddel üdvözöltetett az egész társaság nevében 's nagy szívesseggel fogadtatott. Az újon választott elnök, mint honját szerető polgár, szíves örömmel vállalta el ajánlott tisztségét, 's czélszerű magy. beszéd után elnöki székét elfoglalta. Illy kedvező körülmények közt a' társaság, ugyanazon ülésben több új tudós tag felvétele után, köv. fő 's kivált hazai nyelvünket érdeklő pontokat alapított meg: a) Némely tagok kívánatánál fogva, addig, mig magyar nyelvben jártasak lesznek; a' jegyzőkönyvek magyar és tót nyelven vitelét jónak találta az egyesület 's a' magyarhoz tollnoknak lestinei iskolatanító; a' tóthoz pedig Bruk Leopold alsókubinyi iskolatanító választatott. b) Hogy kör- 's egyéb hivatalos levelezések, valamint a' kidolgozott tudományos munkák is magyar nyelven szerkesztessenek. c) A' magyar nyelvbeni és a' szellemi műveltségben előrehaladás végett köv. magyar újságok, t. i. Jelenkor, Pestí hirlap és Athenaeum a' társaság közpénztárából megszereztetni rendeltettek 's ezek rendszeres olvasása meghagyatott: d) A' társ. közkönyvtár bővítésére, melly több mint 150 legújabb kiadásu kötetből áll, ekkorig a' zsebszótár 's t. megvétele rendeltetett. e) Utóljára a' társaságot illető bizodalmas vizsgálatok határideje majusi napokra halasztatott. Az említett pontokat a' társaság tagjai megerősítvén nyugott 's megelégtült szívvel 's szentül föltett szándékkal váltak el. Adja isten, hogy e' ns intézet másoknak is példaul szolgáljon! F. évi mar. 16án az alsókubinyi ev. esperesi gyűlésben, midőn az iskolai rendszert megerősítették, esperes Canerinyi Pál ur többi tisztitársa nevében magát némely nehéz tót nevek magyarrá fordításától 's az anyakönyvben honi nyelven szekerítésétől fölmentetni kívánta. Minek következtiben az 1840iki 6. tezik által kiszabott időig az anyakönyvnek latin folytatását megengedték. Azonban a' lestinei ev. lelkész Lencso György ur e' csekély fáradságot föl vállala 's már f. 1841 kezdetétől fogva az anyakönyvet magyar nyelven vezeti és így is honi nyelvünk előmozdítására szívesen munkálkodni igyekszik.

Kassán majus 10. 's köv. napjain tartott. Abaujmegye évnegyedes közgyűlésén 1) felolvasatott Pestmegyének februári határozata a' vegyes házassági tárgyban; a' RRek köz akarattal elhatározák Pestmegye szerint ő fellegét felírásban megkérni, hogy még ez évben Pesten rendkívüli országgyűlést tartani méltóztassék, 2) Zalamegye azon levelére, mellyben két főpapi beneficium egy általi bírása tárgyalatik, Abauj részről is felírás határozatott. 3) Szatmár megyének azon körlevelét, mellyben ez Abauj is tudósítja, hogy országgyűlési utasítást előre dolgozó választmányt nevezett ki, 's e' választmányának már 12 pontot tárgyalás végett ki is tűzött 's hason intézkedésre szólítja fel Abauj RRit, néhányan pártolták 's nyomban egy választmányt kértek kineveztetni, de mások Szatmár határozatában, az alkotmány-javításra kitűzött 12 pontot még időelőttinek állították; K. pedig azokban zenedési elveket állított lenni 's említé e' végett az 1741: 8. teziket, holugymond azokra, kik a' nemesi szabadságokat másokra is ki akarják terjesztetni, átok mondatik, ott azonban ez átokra nem akadhatni. Majus 15kén a' kassai academia másodévi joghallgatói szeretett tanítókat, Tath Jánost, a' politikai tudományok számos évü 's érdemü oktatóját névnapja előestején szövetnekes éji zenével tisztelék meg. Berenczei.

Miskolcz, tavaszutó 16. F. hó 10kén kezdé Borsod vármegye évnegyedes közgyűlését, mellynek érdekes eredvényiről sietek önt tudósítani. — Legelsőbb is szönyegre jött az edelőnyi lelk. Edvi Illés ur ellen kiküldött nyomozó küldöttség tudósítása. — Vita keletkezett, mellyben kétfelé oszlott a' RR. véleménye; egyik az 1647ki 14dik tezből megszabott eljárást nem látá alkalmazhatónak, mert a' kérdéses vegyesházasság már megkötötve 's érvényes lévén, minden akadály elhárult, 's így az 1647ki 14tezből lényeges alispáni megintés sem történhetvén meg: az abbul folyó eljárásnak sincs helye. — A' másik az alispáni megintést a' megnem tartott szertartások 's áldás megadására még megtörténhetők állíták 's az 1647. 14et ez esetre alkalmazhatónak. A' többség ez utóbbit azon nézetből nem pártolá, mert az áldás nélkül kötött házasságokat megének is kebelében érvényeseknek hirdetvén — ha most ez érvényesnek kimondott 's már-öszveköttöt házasságra áldást adni kényszeritnök a' lelkész, a' népből a' kihirdetett elvvel épen ellenkező balvéleményt 's aggályt gerjesztenék. Határozatott: Az 1647i 14dik tezből eljárást e' z e s e t r e n e m l á t j á k a l k a l m a z h a t ó n a k a' R d e k . h a n e m t . ü g y v é d ő k n e k m e g h a g y j á k , h o g y e d e l ő n y i l e l k é s z u r a t a z 1790i 26 és 1723i 12dik tezből megszabott büntetésre rendes törvénysek elé idézze; azon teltiért pedig — hogy magát az egyházi szószekekből a' ref. kath. hit. védelmeért szorongatott szomorodottszi-vü mártírnak (!) állítva hivatást bújtozotta, most még jegyzőkönyvileg megdorgáltatni, ismétlés esetére törvényszabta szoros rendszabályokhoz nyúlni határozák. A' tanácskozást azon csappantság bélyegzé, melly már minden kimerített és sokszor vitatott tárgynál minden van: a' közönség olly figyelmenlen vala, hogy egy idős táblabírák a' vegyesházasságokról még az apostoloktól 's szent Gerváz papától kezdődő 's mai korig felvitt tudományos beszédét nevezkedő figyelmetlenség és

zaj miatt félbehagyni volt kénytelen. Tisztifőügyvédünk jelentvén, hogy Edvi Illés ur edelényi lelkész feljebbvitt széksértési perében a k. táblára megidézett, az illető törv. lépések megtételére utasított. Második napon Zala levele jött tárgyalás alá, melyben arra szólítja fel a Rket, kérnek meg ök is ő felségét, hogy — két egyházi beneficiumnak egy személyre ruházása törvényelleni lévén — az esztergami hgprimástól a veszprémi püspökség jövedelmét elválasztani méltóztassék. O m i n o s u s csudálkozásukat jelenték némelyek, mint bíbelődhetik Zala „illy csekély ség e k k e l”, és semmi törvénybeütközöt nem láttak abban, hogy ő felsége a megürült veszprémi püspöki jószágok szabad rendelkezése alá tartozó jövedelmét a hgprimásnak ajándékozza. Zala levele nem pártoltatott. — Gyakori égháborúk látogatják vidékünket, 's f. hó 7kén városunkban a' mindszenti r. kath. szentegyházba sújtott a' meenykő, 's a' roppant épület kevés percz alatt lángok áldozatja lön; borzasztó látvány volt az omló tüzes gerendákat, a' tompa morajjal zuhanó harangokat nézni. — A' templomnak csak falai állnak 's itt is sokat éktelenített a' villám, sok érczett ékességet, 's ezek közt a' portál felett díszelgő, dúsan-aranyozott kardinál-süveget, nyomát is alig hagyva, elsepré. — Egy nyugalmazott káplárt is egy fejére szakadt gerenda agyonujta.

Torna A' közjó előmozdítására czélzó törekvést 's hivatalbeli buzgó eljárást jutalmazá meg koronás fejedelmünk, midőn Gedeon Lajost szeretett főjegyzőnk 's volt országgyűlési követünket az eperjesi ker. tábla ülnökévé kinevezni méltóztatott. Tavaszutó 13án tartott közgyűléskor érzékenyen von búcsút a' tisztelt ur' megyéjétől, melynek 16 év elfolytán több hivatalban fáradszónak tisztviselője volt. A' Rdek háláját aljegyzőnk fejezte ki, mely is a' megyeileg elismert érdem méltánylása tekintetéből egyszersmind jegyzőkönyvbe iktatni rendeltetett. A' vendégszerető 's öszinteséggel szives emberbarát megyénk egyedeinek emlékében hosszú időkre fenmaradand. Ugyanazon gyűlésben a' törvény-sérthetlenség fentartása tekintetéből indulva, fels. fejedelmünk felírás útján megkéretni határozatott, hogy a' hgprimás és esztergami érsek által tartott két egyházi haszonvéttel egyházi és hazai törvények rendelete szerint elválasztani, 's a' veszprémi püspökséget külön főpásztorral ellátni méltóztatnék. Ezen elv következtében, miután Hdik András decr. 30 az 1439: Sik t.czikknél fogva az egyházi főpásztorok világi méltóságokat, különösen főispáni hivatalát, nem viselhetnének, már az 1606diki bécsi békekötés 5dik az 1609: 23 t.czikben e' tárgy fogantatvátele elhatározatott, azon meghagyással: hogy a' főispáni hivatalokat viselő püspökök az állítólag első sz. királyinktól nyert ebbeli kiváltságaitak védelmökre mutassák elő. Azonban ezen országgyűlési feladatot az illető főpásztorok mindedig nem teljesítvén; nehogy a' törvény rendelete tovább is feledésben maradjon, az egész tárgy országos kívánatink közzé számíttatni, 's eldöntés végett a' legközelebb országgyűlésre felterjesztetni rendeltetett. M.

Torna, majus 15ikén: Tornamegyének f. tavaszutó 13ikán kezdett évnegyedes közgyűlést, miután az eperjesi kerületi táblához közbírónak kinevezetett főjegyző Gedeon Lajos ekkor vala hivataláról lemondandó, a' közönség feszült figyelemmel várta; mert ezen hivatal betöltése, Tornamegyében, hol a' főispán által szokott kinevezetni, — a' levéltárnak általában még rendezetlen volta, de különösen egykori főjegyző K. J. idejében történt tetemes megesonkíttatása, 's még a' koronázási pénzeknek is egytől egyig elszikkadása miatt felette nagy fontosságú; minthogy azonban a' megye szigorú törvényességi főispánja a' tisztválasztásnak még e' nyáron megtartandása iránt szinte e' gyűlések alatt intézkedett, a' helyettesítés sürgetése szükségtelemé lett. A' helytartó-tanácsnak több intézvénye közt egyikben a' tetemesül megszaporodott adóbeli hátramaradások, ugy a' f. adószedete 's behajtása sürgettevé, ennek következtében feliratni határozaták, hogy adózóink mostani körülményei közt, midőn 42 helység közül 14nek határát tavaly a' jégeső tönkre verte, a' legnagyobbak egyikének fele elégett, — példátlan kemény és hosszú tél a' rozsvetést átaljában annyira kifagyasztá, vagy pállasztá, hogy mindenütt, kinek volt mivel, ujonnan kellett vetni tavasszal, — gyümölcs pedig, melyből e' megye adózóinak nagy része adóját fizetni szokta, sem tavaly nem termelt, sem az idén termeni nem fog, a' tavaszi veteményekhez a' régen tartó szárazság és szokatlan hőség miatt csekély remény lehet, sőt a' kukoricza és burgonya egy részben mai napig is ültetlen; egyszóval e' megyét még az 1817ikén is nagyobb szükség fenyegetvén, — nem hogy a' hátralevő adóbeli tartozás, de a' f. adó sem lesz behajtható az adózó nép végképi tönkre jutása nélkül; — mely tekintetből a' katonaságnak is máshova rendeltetése iránt siető felírás intézve a' helytartó tanácshoz. Szinte a' helytartó tanács, ő fels. parancsánál fogva, bizonyos Kuzman Pál nevezetű dernaói hamis haszasgyártót az illető uradalmi fogházba a' megyébe hozatni, és a' törvényszék által elítélteni rendelvén: ennek el nem fogadhatása iránt a' megye felírás határozott, mivel az 1791: 56. a' hűdenségi vétkeket a' kir. tábla által rendeli itéltetni; — de egyébiránt több esetben a' kir. tábla oly körülmények mellett is magának tulajdonitá a' bíraskodást, melyekben az eljárás a' megyéket illette volna. Szatmármegyének e' gyűlésre érkezett levelében érdeklött nagy fontosságú, és a' hon jobblétére 's a' nagyság felé haladhatására mulhatlanul szükséges intézkedései, — minők az ösiség eltörlése, nemzeti bank, nemtelenek jószágbirhatása 's hivatalokra alkalmazása, — egyedáruság 's czéhek eltörlése, útvámok mindenki általi fizetése, iskolákban a' polgárosítandó egyházi jószágokbui fentartása, — több hivatalnak egy személyre nem ruházása, bírák 's itélőszékek rendezése, bírói önkény elleni biztosítás, eskütszékek felállítás, büntető törvénykönyv kidolgozása 's a' t. nálunk is rokon keblekre találván, — tárgyalás és véleményadás végett szinte választmányhoz utasítottak. Zala vegyesházasság tárgyában kelt levele csak most érkezvén hozzánk, — 's már részünkről Borsod levelére, a' hoz hasonló szellemű felírás tételvén, most csupán az hozatott szóba, szükség e' a' népet a' meg nem áldandó vegyes házasságok érvényessége felől felvilágosítani? de a' papságnak abbéli nyilatkozatára, hogy a' megáldást tiltó pástori levél e' megye körében a' nép előtt kihirdetve nem vala, — a' felvilágosítás szükségesnek nem találtatott. Pestmegyének az 1647iki 14ik törv. czikk értelmében indított per folytatásául lett eltíltatása sérelmül jegyezteték fel. Zalamegye felírása két egyházi hivatalnak egy személyre ruházása ellen, nemcsak elfogadtatott, hanem minthogy némely egyházi személyek főispáni hivatalokat is viselnek, a' nélkül, hogy annak a' törvényben valahol nyoma lenne: ezen polgári hivataltól leendő elmozdításuk iránti indítványtétel a' jövő országgyűlésre följegyeztetett. Somogy levelére az országgyűlési napló hitelessége biztosítása végett közremunkálás határozatott. Fehérmegye felszólítására, az alkotmányos 's képviselői országban nélkülözhetlen gyorsírói intézet elősegítése tekintetéből ajánlástételre felszólítás rendeltetett. Bizonyos nemes árvának tökéletes nagykorúság elérése előtt a' megye által lett felszabadítása, felsőbb helyről érkezett rendeletnél fogva, nem helyeseltetvén, 's az illy felszabadítás ő fels. jogai közé számíttatván: — a' mennyiben erről világos törvény nem létezik, de különben is az illy felszabadításnak a' megyei közönség mindenkor gyakorlatában volt, ezen gyakorlathoz tovább is ragaszkodás határozatván, ez

feliratni rendeltetett. Pestmegye jeles példájára, az épen készülöben levő tisztválasztásra nézve a' jelen közgyűlés elhatározá, hogy a' tisztess nem nemeseknek (honoratiók) szinte szavazat adassék; a' feletti javaslatkészítés, kik értessenek e' nevezet alatt? választmányra bízván. A' választó közönség, mivel az alispánságra nézve nem igen fog vetélkedés támadni, — a' tisztválasztás megpendültével sem igen mozog; mi a' választás esendes és rendes végbemenésének némi előjele 's biztosítékul tekinthető. Lovász Miklós.

Az 1835ben alakult agarász-társaság f. e. közgyűlését nyárelő 7kén d. e. 11 órakor Pestena' váci utczában gr. Keglevich-házban fogja tartani, melyre minden t. cz. részvényes ezennel meghivatik. Kalas Zsigmond m. k. jegyző.

F. é. martz. 27kén jobb életre szenderült székelyhidi ref. lelkész Lengyel József papsága 22k, élete 48k évében. A' jó férjet, rokoni 's embertársai boldogításában fáradszónak atyáit 's emberbarátot, a' józan előhaladás emberét, nyíltkeblű barátot, ékes szónoklatu lelkészt, kesergik: özvegye, számos rokoni, baráti, az egyházi vidék, az általa fölsegített számos szerencsétlen 's az érsemjényi és diószegi gyülekezettel együtt a' székelyhidi ref. egyház, mit lelkes előljárói tettel kívánván bizonyítani, az elhunyt iránti hálatiszteletül a' busongó özvegyet (bár a' törvény szava csak a' darabban maradt év jövedelmét adja a' meghalt lelkész maradékának) a' darab éven felül, még egy egész évig a' lelkészi hivatalhoz kapesolt minden jövedelem használatában meghagyni sziveskedtek.

Baja majus 3kán: A' vadhimló nálunk nagyon uralkodik. Most azonban mintegy szünöben van már, mintegy 300 egyed lön halálaldozat leginkább köznépbeliekül, kik részint oltatlanok, részint elhanyagoltak. A' revaccinációk itt is élvezetbe jöttek. Azt tapasztaljuk, hogy vagy nem fogaszának meg, vagy csak varicellák fejlenek ki. Dr. Rosenmann Pál.

Tata tavaszho 17kén. Nálunk is a' kegyes szerzeti lelkes oktatók a' „magyarul tanításról” felszólítást meleg részvétellel fogadják: mint szép szűz' fenedobogó kebele a' lángoló szerelmet. Oh, hozzátok csak messzelakó szülék kedves gyermekiteket iskolánkba; jó czélotokat ezental könnyebben éritek el, mint eddig: mert nemzeti szellemű tanítóink' hő iparának szabadabb mezőtáruult föl serdült magzatitok' szívébe, az idegen fanyar helyett édes méznövényt beoltani. Lássátok, nálunk a' magyar nyelv mindenre alkalmas: mert a' tanítók alkalmasok! Helyes jegyzés, hogy oly helyeken mondják a' magyar nyelvet e' vagy ama' tudományra alkalmatlannak, hol a' tanítók járatlanok benne; mintha bizony a' magyar nyelv nem az volna, a' mi. Uraim! a' nyelv az a' mi; de a' tanítók nem azok, miknek kellene lenniök! Mert a' tót- vagy németnek született a' deák nyelvet csak úgy nem érti, mint a' magyart: és így ugyanazon fáradsággal lehetne magyarul tanítani, mint deákul! —

(Ujenczainkról.) Egy Bécsben állomásozó főtiszt leveléből ezeket olvastuk: Az ujenczok kicsinyek 's tekintet nélküliek, de készakarutak és tanulékonyak, úgy hogy nálunk már századonként gyakoroltatnak, 's meg vagyok győződve, hogy egy hónap mulva köztök és a' régi legénység közt észrevehető különbség nem leendő. Az utóbbiak elbocsátása már folyamatban van. A' tanítás pedig minden büntetés, hot vagy hármnemű ütleg nélkül eszközöltetett, a' mit elődink tökéletesen lehetlennek, sőt méltánytalannak is tartottak, azon elvnel fogva: „Mint ujenczok mi is verettetünk és sanyargattatánk, 's a' mostaniak sem urfiak.” — N. N. (polgári egyed) ma is e' véleményben van, 's azt állítja, hogy a' bot mindenütt nélkülözhető, csak az ujenczoktanításnál nem. Ezen hitvallását tehát előbb szóval czáfogattam, azután az ellenkezőt elvül tüzvén ki, gyakorlatilag is igazoltam.

(IGAZÍTÁS.) Néhai mgos Péchy Imre hétszemélynök ur emlékezetére a' pesti reform. egyházban tartandó gyásztisztelet határnapja, a' jelentő czédulákban hibásan tételvén jun. 15kére: ezennel tudomásul adatik, hogy az jun. 13kán vasárnap d. e. 10 órakor fog tartatni. —

Anglia.

(Wellington hg szójátékhoz is ért. Elegy.) London, majus Sikán: „Ha a' Couriernek hitelt adhatni, úgy Wellington hg öreg napjaiban szójátékgyártásra kezdi magát adni; a' nevezett lap szerint ugyanis a' ministerek utóbbi csatavesztésekor Wellingtont így szólítja meg egy gentleman: „Nemde, herczeg, ezen osztály (division-szavazás) után mégis csak lelépnek a' ministerek?” mire a' hg ezt válaszolá: „Épen nem; ök csak akkor fognak lelépni, ha egy osztály rendőrség üzi ki őket.” — A' czukorvám változtatásánál oly nagy ellenzés mutatkozik parlamentben a' ministerek indítványára leküzdésire, hogy alkalmasint ismét csatát vesztenek, még pedig, mint sokan hiszik, legalább is 20 szónyi kisebbséggel. A' Times hiszi, hogy ez esetben a' ministerség azonnal le fog köszönni; a' Standard azonban bizonyosnak véli, miszerint vagy tüstint fölösztatja majd inkább a' parlamentet, vagy pedig új költségvetést terjesztend az alsóház elébe, és a' tulajdonra fog adót indítványozni, mi a' nép nagyobb része előtt ismét kegybe fogja a' whikeket juttatni. — A' ministeri tanácsban igen nagy élénkség uralkodik; mindennap üléseket tartnak a' ministerek, mikben gyakran a' királyné is részt vesz. — A' gabonátörvény elleni izgatás napról napra terjed, 's különösen Londonban mindinkább fenyegetőbb alakot ölt; e' mozgalmak czélja azonban nem csupán vámosökentés, hanem a' gabonavám tökéletes eltörlésztése, mennyire a' ministerség koránsem szándékozik kiterjeszkedni. — Elliot Khinából már visszaérkezett. — Campbell ismét költőtül Petrarka élete jelent meg, 's nagy figyelmet gerjeszt.” —

Franciaország.

(Darmés püre megkezdett. Elegy.) Paris, majus 10ikén: „A' pairszék titkos ülést tartott ma, melyben a' választmányi jelentést olvasák föl Darmés merényről. Vádtársai ezek: Belleguise, Borel, Bouge, Considère, Duclot, Gueret az ugy nevezett nagy Lajos, Martin, Racarie, Robert és Periérs. Első vallatásakor Darmés azt állitá, hogy merényire csak egy óranegyeddel a' tett előtt határozá el magát; további vizsgálatból azonban kisült, hogy a' királygyilkolási tervet már huzamosb idő óta táplálta magában. Iratai bizonyíták, hogy a' communisták társulatának tagja, valamint vádtársai is ugyanazon titkos egyesülethez tartoznak. A' jelentéstevő hosszú előadása tökéletes rendezetét

terjeszté elő a titkos társulatoknak. — Maj. Sikán a király szemlét tartván a tuillériák udvarában néhány ezred fölött, kalapját fejről a szél lekapá, mire a Gazette de France arra emlékezteti olvasóit, miszerint Xdik Károly kalapját is lefújta a szél a jul. zendület előtt, miből akkor a szabadalmi lapok mindjárt baljóslatot következtettek. —

Törökország.

Egy belgrádi levél maj. 2ról köv. újabb eseményekről értesít: „A nissai basának albániai csapata az Alexince mellett besánczolt keresztényen zendülők közti csata april 30kán határunkhoz közel rendkívül véres volt. A kereszténynek bátran harczoltak, ámde fegyverfogható népek nagyon is el széllyedve, úgyhogy magát az albániaiak zárt tömegei ellen sikerrel nem védheté. Az insurgensek, kiknek nőjüket, magzatikat, agg szüléiket, ingó vagyonyokat, sőt még baromnyáikat is ótalmazniok kelle a kegyetlen ozmanlik dühös megtámadási ellen, legyőzettek. Az albániaiak borzasztó kényhatalmat gyakorlának a diadal után. Kisdedeket s ellenállásra tehetlen öregeket legyilkoltak, felnársoltak minden fogolyt, ki fegyveres kézzel került hatalmukba, felgyújtották a helységeket, a rabságba esett nőket s hajadonokat megfertőztették s végre az égő házak lángjai közé vetették. Körülbelül 20 vagy 30 helység leve lángmortalékká; de sok helyütt a keresztények közeledni látván a török csapatokat, mielőtt megfutamodtak, saját kezökkel gyújtották fel házaikat, bennök hátra hagyván betegeiket s mindent, mi saját erejéből nem menekhetett. Alexince mellett a meggyőzött keresztények a kétségbeesés bösz dühével törtek egy hármias had-soron magoknak utat, hogy részt a hegyek közé, részint Szerbiába futamodjanak. A szerb határ felé sietőket nagy részint az üldöző törökség lekönczolta: mindazáltal a hegyek közt számos keresztény talált rejtkehelyet, és pedig azokon kívül, kik Alexince mellett harczoltak, a felzendült kerületeknek legtöbb olly lakosa is, kik azon csatában részt nem vehettek, úgy hogy jelenleg sok ezer ember, szállás nélkül félmeztelenségben s éhségtől kintatva szertekóborol s keres utat, hogy a szomszéd basamegyék keresztényen lakosival egyesüljön. Mert a nissai basa bármily kedvező színekkel ügyekszik is a dolgok helyzetét az európai tartományokban füsteni, még is tudva van, hogy Bosznia, Maczedonia s Albániában zendülés ütött ki. Legtöbben még mindig azt allítják, hogy e messze ágazott mozgalom idegen kiküldöttek, jelesül éjszakaiak által létesült; leghihetőbb azon vélemény, hogy Milos nagy részt vesz a dologban. Anatólia is, mondják, forrong s határin lázadás ütött ki, de ez még valósulásra vár. Nagy megütközés uralkodik a hercegi családban; különösen Lubiczát Mihály hg anyját és Milos nőjét az új események igen aggodtatják. A hgi udvar ma innét elindult s visszavonul Kragujevátzba. —

Konstantinápoly, april 19kén a török külügyi minister a juliusi hatalmasságok követihez jegyzéket bocsátott, mellyben őket értesíti, hogy a porta az ezen hatalmasságoktól Egyiptusra nézve tett ajánlatokat elfogadta. Ezek egy egyiptusi basa méltóságának Mehemed Ali családjára örökül átruházásában, egyszersmind azon jog átengedésében állnak, melly szerint az egyiptusi basá mindig az egyiptusi hadsereg tiszteit fel az ezredesig (bimbaschi) bezárólag maga nevezhesse ki. Az öröklési rend úgy van elhatározva, hogy folyvást M. Ali fimaradékiából az idősbik nyerje el a basaságot. A portától Egyiptus évi jövedelméből igényelt negyedrésze nézve a szultán még nem határozott, mivel még előbb az Alexandriában létező nagyuri biztosnak néhány tudósítást az ott fenálló finantz-vizonyokról szándék bevárni. Egyébiránt úgy látszik, hogy M. Alival szemközt az engedvények hivatalos kihirdetésével késkedni fognak, miután a török ministerség keblében a most Egyiptusra nézve követett rendszer fölött nyomos aggodalom támadt, mi fogna t. i. a juliusi hatalmasságok résziről azon esetben történni, ha M. Ali a neki tett új engedvények daczára is vonakodnék meghódolni, nem szóval ugyan, mert a basa ezt bizonyosan nem teszi, hanem cselekvőleg, miszerint t. i. parancsoló urának rendeleteivel mitsem törődve, magát a tartományban független uralkodó gyanánt tekintendi. Az érdeklött két engedvényt nem úgy kell érteni, mintha azok egyenesen a basának tétettek volna, azok inkább úgy tekinteszenek, mint a padisah magas szövetségesei ohajtásának hozatott áldozat. Ez most, ugyanazon datum alatt, egy az idegen képviselőkhez intézett másik iratra adott alkalmat, mellyben a porta a hatalmakhoz azon kérdést teszi: mi tévők leendnek azon esetben, ha M. Ali a ferman egyes határozatához nem simul, s vajjon a hatalmasságok, ha általjában még hajladók a portát tovább is támogatni, szándékoznak é az általok talán ezentul hozatandó rendszabályok meghatározásában különbséget tenni olly föltételek közt, mellyek már a juliusi szerződésben foglaltatnak, s ollyanok közt, mellyekről az érintett szerződés nem tesz említést. A külügy minister értekezett Pontois uralis, hogy megtudhassa tőle, milly uton kíván haladni Franciaország, miután a porta M. Alinak az egyiptusi basaságot örökségül engedte s őt a haditisztek kinevezési jogával is felruházta. Mint látszik, Pontois ur nem volt kellő utasítással ellátva, hogy errenézve világos és elhatározó választ adjon.

Egyiptus.

(M. Alinak új hadereje. Elegy.) Az Allg. Z. Alexandriából april 16 s 21ről köv. tartalmu leveleket közöl: April 9kén kikötőnkbe érkezett Gorgon nevű angol gőzhajó kapitánya Stopford hajóhadvezértől egy levelet ada által M. Alinak, mi a palotában nagy örömet okozott; e levélben a porta hűbéradási fermánja világosan roszaltatik s arranézve az öreg basának a hatalmak befolyása által módosítás ígértetik. Másnap nem kissé növekedett az öröm, hire érkezvén a konstantinápolyi minister-változásnak. Mindazáltal Alexandriában senki sem titkolja, hogy ez által a porta helyzete nyomasztóbbá lön. — Az egyiptusi rendes hadsereg ismét helyre van állítva. Az most 82,500 emberből áll, u. m. 9 lovas ezredből (8100 ember), 3 pattantyús ezredből (15

ezer ember) és 18 gyalog ezredből (59,400 ember), s ehez még körülbelül 25ezer szabálytalan lovas katonát számíthatni. Ugyanitt meghalt april 8kán egy kórházban Capodistrias grófnak, Uj-Görögország egykori elnökének száműzött testvére. — Candia nagyobb kikötőit kivéve, ostromállapotba helyeztetett.

Schweiz.

Éjszaki Schweizhatár maj. 6. Luzernben az új alkotmánytervben s a maj. 1jén történt alkotvány-elfogadás által a pápasági érdek nagy bizonyossággal s mérsékletességgel győzött. A közelgő választások azonban olly kizárók és egyoldalúak lesznek, hogy a győzelemhasználásnak épen ezen módjában már előjelét láthatni a jobb elvekhez viszatérendésnek. — Az olaszok, kik rendkívüli erőködés után St. Gallen-kantonban is győzelmökrül már mintegy előre bizonyosak voltak, ugyanis maj. 2dikán a nagytanács általános tisztujtásakor egészen váratlanul veszteséget szenvedtek. Aargauban a nagytanács maj. 3kán gyült össze. A szabadalmiuek, bár eleinte vonakodtak, most még is simulni kezdenek azon nézethez, miszerint törekedni kell a RRek többségét a zárdák ügyében némi engedvények által megnyerni, hogy imigy a művelt Schweiz ismét lehetőleg összhangzó legyen. Egyébiránt a szabadalmi aargauiak, kik az ellenpárttal maj. 10kén a zárdák ügyében most negyedszer mérközendnek-meg, szilárdul eltökélvék: a férfizárdák eltörlesztése s a kapuczinusok kiüzetése mellett most ésvendőben minden körülményközt megmaradni. Három nőzárdára nézve-pedig, mellyeket a gyűlésben senki sem akart tulajdonkép a zendület részeseinek ismerni, a kis tanácsgyűlés indítványozá, miszerint azok jószágaikat azon föltét alatt nyerjék vissza, hogy a kanton határin kívül települjenek le. A nagytanács válaszmány, mellynek számkisebbsége egyébiránt még illy áldozatra sem igen fog hajlónak mutatkozni, jobbnak tartandja, a három nőzárdácskát a korszerű javítás föltéte alatt egyenesen visszaállítottatni nyilatkoztatni, hogy imigy az aargauai kanton-fellegység maga adja tanujelét annak, miszerint önként s örömet méltatja figyelemre a szövetségársak ohajtásit. —

Külföldi elegyhír.

Az agg svéd király egészségi állapotjáról szóló hírek kissé kedvezőbbek, ámbár sajnosan vehetni észre a név-aláírásnál reszketeg kézvonásiból, hogy testi ereje már hanyatlik. Oskár a trónörökös egy legszabadelmübb, ismertetgazdag s férfias-szilárd herczegnek hírében áll, kihez szemtelenül hizelgő udvaronc s alacsony vádaskodó nem közelíthet. Mondják azonban, hogy a norvegiaiakat kisebb mértékben szereti, mint atyja. — A szerb tanács azt határozá, hogy Mihály herczeg, a kormány és tanács székhelye ismét Belgrád legyen. — A szászországi lapok egy beszédet közölnek, mellyet lobenstein s ebersdorfi uralkodó herczeg a kancellár székeiktatásakor Gerában mondott. A többek közt imigy szólt: „Függetlenül és szabadon cselekedjék a bíró, neki a polgárok legszentebb javait kell védenie. Én felhívom és kérem önt, sőt parancsolom önnek, hogy ha bármikor a törvényt megszeghetném, lépjen a törvénykönyvvel kezében élémbe, s szóljon így hozzám: 'Herczeg, neked nincs igazad!' s én a törvény mindenhatóságának hódulok, s önt ezért dicsérni fogom. Ha szívemet föl lehetne vágni, mindenki láthatná, hogy minden csep véré népeimnek van szentelve. A nép-jöllét fejdelmek boldogsága! Minden állapotot, minden viszonyt ápolni s védeni kell! Védni a státust, egyházat, iskolát. A törvényhozók jelmondata legyen: Reform nem revolutzio! a fejdelmeké: A népjöllét fejdelmek gyönyörűsége! — Wiliam Brown nevű philadelphiai hajó 82 személylyel, többnyire irlandi kivándorlottal, Liverpoolbul Philadelphiába menvén, f. évi aprilis 19kén 43 gr. 40 m. éjszaki szélesség és 43 gr. 39 m. nyug. hossz. alatt utközben jégtrulathoz ütközött s olly erős sérvet kapott, hogy nem sokára sülyedni kezdte. Harminez utas elveszett, a többi nagy bajjal menekült a esolnakokra. — Az Oest. B. valósultnak mondja azon hírt, hogy egy lengyel gróf, don Francisco de Paula spanyol infans leányát elragadta s vele Belgiumba futott légyen. Az aacheni újság e tárgyban Brüssellből maj. 13káról utóiratban ímezt jelenti: „A spanyol infantné s elrablója Namurban elfogattak. Egy Gerowski nevű lengyel gróf Izabella Ferdinanda hg-aszszonygyal titkon Parishól eltávozott. A koesi Namurban eltörött, s nekik ott 24 óraig kelle vesztegleniök s az elfogatás ezáltal sikerült. Gerowszki grófnál hamis utlevél volt. Az elfogatottak, mint hírlík, Parisha fognak vitetni s a gróf ugyanott hamis utlevele miatt hihetőleg törvényszék elibe állítatni. — Apr. 24kén Norvegiában Drontheim városának egyharmadrészét a vgyázatlanságból keletkezett tüzvész elhamvasztá. Összesen 314 ház és 39 raktár égett meg a város legszebb osztályában. — Tyler mostani elnökhelytartó az éjszakamerikai szövetségés statusok polgárit hivatalosan felszólítá, hogy majus 14két az elhunyt Harrison tábornok tiszteletére mint böjtölés és imádkozás napját töltsék. — Jackson tábornok, éjszakamerikának néhai elnöke, mondják, most olly szigorú körülmények közt él, hogy egy 100 dollárral szóló váltót nem birt kiüzetni. —

Londonba, Fairfieldjén Ujyorkbul újságok és levelek érkeztek apr. 18kaig terjedő hírekkel. Az elünt 'President' gözösrül addiglan, az amerikai tengerparti városokban mitsem tudtak. M. Leod még börtönben ül s ugy látszik, ügyében apr. 15keig újabb lépések még nem történtek. — Apr. 11kén éjjel a legközelebb elhunyt Harrison elnök mezei kastélya North-Bendben a lánognak juta martalékul. —

Gabonaár: Majus 25kén. Tiszta buza: 174 160 145; — Kétszeres: 126 118 106; — Rozs: 113 110 105; — Arpa: 96 90 85; — Zab: 76 70 65; — Köles: —; — Köles kása: 225 200; — kukuricza: 110 105 96 Szabad kir. Pest városában.

Pénzkelet: Bécs, majus 22ikén: 5pCtes status kötel. 108 fr.; 4pCtes 99½, 3pCtes: 77¼, 1839iki kölesön: 280 fr., és 56 fr. —

Dunavizálás majus 25kén: 5' 4" 0" a zerus felett.